

Розташовувалась вишивка на вуставках, на комірі і манжетах сорочок, спідницях, запасках, фартуках, рушниках і т.д. Характерним для бойків є розміщення вишивки на складках, дрібних густих зборах на рукавах і талії. Для прикрашання користувались особливим стібком, який надавав одягу більшої рельєфності.

За формою у вишивці переважав геометричний орнамент: квадрати, восьмипелюсткові розетки, хрестовидні форми. Характерна чітка система розміщення геометричних мотивів. Часто зустрічається сітчаста композиція, в основі якої лежить ромб. Але були властиві і рослинні мотиви, у деяких селах вони поєднувались з геометричним орнаментом на одній сорочці.

Кольорова гама традиційно більш стримана: чорні, червоні, сині кольори. Цікаво, що поєднання червоного і синього кольорів передувало класичній червоно-чорній гамі. Червоний вважався обереговим кольором, тому він постійно використовувався у вишивці. До кінця XIX ст. вишивка стає різнобарвною, починають поєднувати нитки рожевих, зелених, оранжевих, фіолетових відтінків.

Характерне для Бойківщини явище — декоровані вишивкою майже на всю площину рукава жіночих сорочок. Вишивали смуги в горизонтальному порядку, в сорочках уставкового крою стрічки розміщувались від манжети до уставки.

Окремої уваги заслуговують чоловічі сорочки Долинщини і Рожнятівщини. Вони мають рідкісне для української вишивки явище — вишиті уставки. Прикрашались уставки двома горизонтальними стрічками, одна з яких посередині уставки ніби загортала вверх, тим самим з'єднувала два елементи.

Бойківська вишивка — унікальна для українського народу. Вона проста і чітка, але все одно вишукана. Їй притаманні ритмічність та абстрактність. Різноманітність кольорів і технік надають можливість робити унікальні візерунки з різноманітною композицією. Домінування геометричного орнаменту робить вишивку бойків унікальною, та не заважає поєднувати рослинні мотиви, що у свою чергу робить одяг ще вишуканішим і особливим.

Є. Фіногенова

ПРОЦЕС ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ КОСІВСЬКОЇ КЕРАМІКИ

Ye. Finohenova

PRODUCTION PROCESS OF KOSIV CERAMICS

З часів виникнення і до сьогодення косівська кераміка зазнала значних змін. Адже з'являлися більш ефективні та нові методи, які пришвидшували процес творення виробів та мінімізували відсоток браку. Майстри вдосконалювали виготовлення та оздоблення, створювали нові форми та орнамент, але при цьому вироби лишалися в межах спільної стилістики. Косівський посуд, дитячі іграшки, різноманітні сувеніри, кахлі та інші предмети декоративно-ужиткового характеру представлені в різних музейних установах. Але гончарна технологія осередку не висвітлювалася музейними засобами.

Для виробів майстри найчастіше використовують глину темно-сірого кольору. Спочатку її вимішують до стану, коли на гончарному крузі можна буде надати форму майбутньому виробу. Потім виріб злегка підсушують і зверху поливають «побілкою» (біла глина, ангоб) чи червоною (червіль) глиною. Ангоб перед цим розбавляють водою і доводять до потрібної консистенції, а потім поливають. Згодом виріб знову підсушують для того, щоб ангоб повністю застиг.

Після цього починається процес оздоблення виробу. Найбільш поширена техніка — оздоблення з використанням техніки риткування (гравіювання). Писачком наносять контурний малюнок. У процесі утворюються рівчаки, які під час випалювання не дають фарбі розтікатися по виробу. Для того, щоб декорувати виріб до першого випалу, використовується червона глина. Ще підсушений виріб майстри можуть залити коричневим ангобом, а потім декорувати світлим ангобом, технікою ріжкування, у результаті чого після випалювання він матиме темно-коричневий відтінок. Ріжкування — техніка, за якою ємність (ріжок) наповнюється поливою, а завдяки маленькому отвору ангоб буде рівномірно лягати на поверхню. Розпис — традиційний вид декорування, при якому по білому черепку (тіло керамічного виробу) «червниню» додають плями, які завершують цілісність композиції. Після цього переходять до завершальних процесів — висушування та випалювання виробу.

Далі можуть проявитися всі недоліки виробу, які в процесі роботи майстри могли не помітити. Тому методом проб та помилок вони навчилися уникати деформації форм, тріщин та інших дефектів. Перший (утильний) випал здійснюється при температурі до 800–850°С. Після нього додають зелені та жовті кольори і підсушують виріб. Коли фарба застигне, виріб поливають прозорою поливою (склоподібний сплав) і висушують. Другий полив'яний, або молочений випал, — завершальний. Він може виявити помилки майстра. Загалом процес виготовлення косівської кераміки триває 30–40 днів.

Т. Буніна

ВАРВАРА КАРИНСЬКА

Т. Вуніна

VARVARA KARYNSKA

Варвара Каринська — епохальна постать у мистецтві дизайну костюма. Але слава цієї жінки, шедеврами якої захоплювалося Старий і Новий світ, прийшла на батьківщину, до Харкова, доволі пізно. Лише нещодавно про неї згадали, заговорили і почали докладати енергійні зусилля для повернення пам'яті до міста її дитинства та юності.

Варвара Андріївна Каринська (Барбара Каринська, англ. Barbara Karinska) народилася 3 жовтня 1886 р. в сім'ї харківського купця-мільйонера Андрія Яковича Жмудського. Була третьою з 10 дітей, старшою дочкою. Закінчила жіночу гімназію Д. Д. Оболенської, одну з найкращих у Харкові, і вирішила, як і старші брати, отримувати вищу освіту. В. Каринській часто доводилося бути першою за різних життєвих обставин. А першим завжди доводиться долати проблеми. Незважаючи на це, вона з'явилася в списках сторонніх слухачів юридичного факультету Імператорського Харківського університету на 1907–1908 академічний рік під прізвищем Моїсеєнко (після одруження).

Жінка допомагала в благодійній діяльності родичів. Велика заслуга її батька в тому, що в Харкові височіє Благовіщенський храм. А мати вважалася «захисником дітей», створюючи дитячі притулки, бібліотеки, надаючи допомогу учням, незаможним студентам, товариству «Червоний Хрест». Жмудські зробили свій внесок у створення очної лікарні ім. Гіршмана, служби «Швидкої допомоги». Брала активну участь у роботі Відділу спілки для боротьби з дитячою смертністю в